



The Role of Knowledge Management in the Strategy of The Higher Education Environment (A Case Study of Payam Noor Bushehr Universities)

Saeed Ghaffari¹ | Masood Bakhtiari² | Shaesteh Molazadeh Rodbarian³

1-Associate Professor of Information Science, Payam Noor University, Qom, Iran. (Corresponding Author) Sghaffari@pnu.ac.ir

2-Assistant Professor of Accounting, Payam Noor University, Qom, Iran

3-Master's degree in information science and epistemology. shayestehmlzd@gmail.com

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article	Objectives: The aim of this research is to investigate the role of knowledge management in the strategy of higher education environment (case study of Payam Noor Bushehr universities).
Article history: Received: 16 January 2023 Received in revised form: 15 February 2023 Accepted: 25 February 2023 Published online: 16 March 2023	Methodology: This research is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of method with a survey approach. The statistical population includes 167 employees and managers of Payam Noor universities in Bushehr province. Data collection was based on standard questionnaires and descriptive and inferential statistical methods were used in data analysis. The extracted data were entered into an Excel spreadsheet and then entered into LISREL software for analysis. Data analysis was done by Pearson's correlation coefficient test and regression analysis.
Keywords: Knowledge management, Higher education Environment strategy, Bushehr province, Payam Noor University	Results: The findings of the research showed that knowledge management with the mediating role of organizational culture has an effect on the strategy of the higher education environment of Payam Noor Bushehr Universities, and knowledge management with the mediating role of technology has an effect on the strategy of the higher education environment of Payam Noor Bushehr Universities. Conclusion: Another result of this research is that knowledge management with the mediating role of performance management has a significant impact on the strategy of the higher education environment of Payam Noor Bushehr Universities.

Cite this article: Ghaffari, S., Bakhtiari, M., & Molazadeh Rodbarian, Sh. (2022). The role of knowledge management in the strategy of the higher education environment (a case study of Payam Noor Bushehr Universities). *Journal of Knowledge Studies*, 15(59), 128-143.

DOR: 20.1001.1.20082754.1401.15.59.7.7



© The Author(s).

Publisher: Islamic Azad University North Tehran Branch



نقش مدیریت دانش در راهبرد محیط آموزش عالی (مطالعه موردی دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر)

سعید غفاری^۱ | مسعود بختیاری^۲ | شایسته ملازاده رودباریان^۳

۱- دانشیار گروه علم اطلاعات و عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور تهران - ایران (نویسنده مسئول) Sghaffari@pnu.ac.ir

۲- استادیار گروه حسابداری و عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور تهران - ایران mbakhtiar1363@pnu.ac.ir

۳- کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه پیام نور shayestehmlzd@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	اهداف: هدف پژوهش حاضر بررسی نقش مدیریت دانش در راهبرد محیط آموزش عالی (مطالعه موردی دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر) می‌باشد.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۲۶	روش پژوهش: این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و از حیث روش، توصیفی - تحلیلی از نوع علی با رویکرد پیمایشی است. جامعه آماری شامل کارمندان و مدیران دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر که تعداد ۱۶۷ نفر می‌باشد که تعداد ۱۲۸ نفر پاسخگو بوده‌اند. گردآوری داده‌ها بر اساس پرسشنامه‌های استاندارد مدیریت دانش نوناکو و تاکاچی (۱۹۵۵) استفاده شده است و در تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شده است که داده‌های استخراج شده وارد صفحه گسترده Excel شده و سپس جهت تحلیل، وارد نرم افزار LISREL گردید. تحلیل داده‌ها با آزمون ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون صورت گرفت.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۱۱/۲۶	یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که مدیریت دانش با نقش میانجی فرهنگی سازمانی بر روی راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه پیام نور بوشهر تأثیر دارد و مدیریت دانش با نقش میانجی فناوری بر روی راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه پیام نور بوشهر تأثیر معنی‌داری دارد.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۰۶	نتیجه‌گیری: از دیگر نتایج این تحقیق این است که مدیریت دانش با نقش میانجی مدیریت عملکرد بر روی راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه پیام نور بوشهر تأثیر معنی‌دار دارد.
تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۱/۱۲/۲۵	
واژه‌های کلیدی: مدیریت دانش، راهبرد محیط آموزش عالی، استان بوشهر، دانشگاه پیام نور	

استناد: غفاری، س.، بختیاری، م.، ملازاده رودباریان، ش. (۱۴۰۱). نقش مدیریت دانش در راهبرد محیط آموزش عالی (مطالعه موردی دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر). *دانش‌شناسی*، ۱۵ (۵۹)، ۱۲۸-۱۴۳.

DOR: 20.1001.1.20082754.1401.15.59.7.7



حق مؤلف © نویسنده‌گان.

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

مقدمه

رشد سریع داده‌ها و فناوری‌ها باعث تبدیل داده‌ها به اطلاعات مفید می‌شود که به دانش معروف است (بوزیک و دیمونسکی^۱، ۲۰۱۹). امروزه، مردم از ارزش دانش و شیوه‌های به دست آوردن، شناخت، تصرف، ذخیره و بهره‌برداری از آن آگاه هستند تا بتوان دانش را بدون از دست دادن آن به اشتراک گذاشت. به عبارت دیگر بدانید که چگونه دانش را مدیریت کنید. به این ترتیب اصطلاح مدیریت دانش ایجاد می‌شود (لال^۲، ۲۰۱۱). مقوله دانش و مدیریت دانش رفته رفته جای خود را در سازمان‌ها باز می‌کند استفاده از مدیریت دانش در دانشگاه‌ها در عصر جهانی سازی رقابت‌های افزایش یافته و تغییرات تکنولوژیکی به یک امر حیاتی تبدیل شده است. انفجار دانش و انقلاب نوین اطلاعاتی گسترش روزافزون فناوری‌های اطلاعاتی از عوامل کلیدی است که در راستای انتقال به یک جامعه مبنی بر دانش نقش بسزایی دارند. امروزه افزایش قابلیت‌ها و توان ارتقا مهارت‌های آموزشی و پژوهشی از طریق بهره‌گیری خردمندان از فناوری‌های نوین یک عامل اصلی در بقا مؤسسات آموزش عالی به شمار می‌آید (کیکاجوری و همکاران، ۱۳۹۱). از این رو حیات سازمان‌ها از جمله دانشگاه‌ها تا حد زیادی به مهارت‌ها و آگاهی‌ها و دانش کارکنان وابسته است. یادگیری فردی پایه و اساس تحول مستمر سازمان، توسعه شایستگی‌های اصلی سازمان و آماده سازی افراد برای آینده ناشناخته است. دانشگاه‌ها به عنوان اصلی‌ترین و اساسی‌ترین مرکز تربیت نیروی انسانی به منظور تربیت افراد توانمند، متخصص و کارآفرین باید از اثربخشی و کارایی بالایی برخوردار باشند. این امر تا حد زیادی به مهارت‌ها و آگاهی‌ها و دانش کارکنان وابسته است. نتایج تحقیقات اخیر نشان داده است هر چه افراد یک دانشگاه آموزش دیده‌تر باشند بهتر می‌توانند در ارتقای سطح کارایی دانشگاه سهیم باشند (محمودی، ۱۳۹۹).

به دلیل فعالیت‌های گسترده دانشی که در دانشگاه‌ها صورت می‌گیرد، اجرای مدیریت دانش می‌تواند بسیار مفید واقع شود. از طرفی اقدامات مدیریت دانش باید از طریق راهبردهای مدیریت دانش مناسب هدایت شوند (اقبال^۳ و همکاران، ۲۰۱۸). راهبردهای مدیریت دانش برنامه‌های سطح بالایی هستند که برای تحقق چشم انداز و اهداف، روی آماده‌سازی سازمان با دانش و قابلیت‌های مورد نیاز تمرکز می‌نمایند (صفر و همکاران^۴، ۲۰۲۰). به همین جهت شناسایی و پیشنهاد بهترین راهبرد مدیریت دانش جهت کسب بهترین خروجی در دانشگاه‌ها و هم‌راستا با برنامه‌های استراتژیک ترسیم شده جهت آموزش عالی در ایران و بررسی تأثیر آنها بر عملکرد دانشگاه‌ها حائز اهمیت می‌باشد.

این روزها دنیا در همه زمینه‌های تجارت بسیار روشنفکر شده است، به ویژه آموزش عالی بسیار رقابتی شده است. برای رویارویی با این رقابت، فرآیند آموزش عالی نیازمند آموزش با بهترین کیفیت است. بنابراین دانشگاه‌های آموزش عالی باید مانند مرکز علم، هنر، فناوری و تحقیق باشند که یادگیری مستمر و یادگیری مادام‌العمر در آن صورت می‌گیرد (شاه جهان^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). بهره‌وری و رفاه کشور را می‌توان از طریق کیفیت آموزش عالی سنجید. در مجموع، محیط ملت مانند نوسازی و اصلاحات اجتماعی، سیاسی، فناوری و اقتصادی تنها از طریق کیفیت آموزش عالی امکان پذیر است. نوآوری‌های جدید مبتنی بر دانش در تمام سطوح فرآیند یادگیری، فلسفه جدید آموزش عالی است. مدیریت دانش نوآوری‌ها را برای بقا در دنیای اطلاعاتی کنونی تسهیل می‌کند. مدیریت دانش یک سیستم کاملاً تعریف شده برای ارائه فرآیند یادگیری، فرآیند نوآوری و به اشتراک گذاری دانش برای دستیابی به اهداف استراتژیک یک سازمان است. علاوه بر مدیریت دانش، هدف اصلی تبدیل دانش فردی به دانش سازمانی از طریق کسب، به اشتراک گذاری، ذخیره سازی، انتشار، بهره‌برداری و نوآوری دانش است (پورمنصوری و همکاران، ۱۳۹۴). این تضمین می‌کند که سازمان بهترین عملکرد را نشان می‌دهد و در موقعیت رقابتی خوبی با رقبای خود قرار می‌گیرد. اکثر شرکت‌ها مدیریت دانش را پذیرفته‌اند و آن را به عنوان یک منبع از منظر نظری، فرآیند مدیریت دانش شامل راه‌های زیر شناسایی دانش، جمع‌آوری دانش، سازماندهی دانش، تسهیم دانش، بکارگیری دانش، ارزیابی دانش، استفاده از

1. Božič & Dimovski

2. Laal

3. Iqbal

4. Saffar

5. Shahjahan

دانش و خلق دانش‌شناسی کرده‌اند (آپ^۱، ۲۰۰۳). مدیریت دانش عمدتاً با گردآوری، ذخیره، به اشتراک گذاری، استفاده مجدد و ایجاد دانش برای توسعه دارایی‌های دانش در سازمان، برای دستیابی به مأموریت، اهداف و مقاصد سازمان سروکار دارد. مطالعات اندکی بیان می‌کنند که سازمان‌های تجاری، دانشگاه‌ها و سایر مؤسسات آموزش عالی به شدت درگیر جذب دانش، ذخیره‌سازی دانش، اشتراک دانش، انتشار دانش و یادگیری هستند (رولی^۲، ۲۰۰۰؛ ادینات و همکاران^۳، ۲۰۱۹). با آن که فعالیت‌های اصلی آموزش عالی از قبیل خلق و به اشتراک گذاری دانش و یادگیری متکی بر دانش می‌باشند، متأسفانه در خیلی از دانشگاه‌ها سیستم مدیریت دانش و یا حتی درکی از چنین سیستمی وجود ندارد (اخوان و همکاران، ۱۳۹۱). حتی در مواردی که سیستم مدیریت دانش در دانشگاه‌ها استقرار یافته است، مشخص نیست که آیا این سیستم منجر به عملکرد بهتر دانشگاه شده است و این تأثیر چگونه بروز نموده است. لازم است چندین پارامتر و اثرات متقابل آنها جهت اجرای موفق اقدامات مدیریت دانش در یک سازمان در نظر گرفته شود. از این رو هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش مدیریت دانش در راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر می‌باشد. برای انجام این تحقیق به چند پیشینه اشاره می‌کنیم. محمدی و علیپور حافظی (۱۳۹۴) مطالعه‌ای با عنوان "مدل ممیزی دانش برای مراکز علمی ایران"، تلاش کردند مدل ممیزی دانش مناسب برای دانشگاه‌ها و مراکز علمی ایران را ارائه کنند. یافته‌ها نشان داد که مدل‌های ممیزی متعددی برای دانش‌سازمانی مورد استفاده قرار می‌گیرند. از جمله مدل هیلتون، آلبرز، پرسولترو و دیگران، وو و لی، گانازان و دومینیک. این بررسی منجر به پیشنهاد مدلی شش مرحله‌ای برای ممیزی دانش در مراکز علمی ایران شد. در این مدل ابتدا کارگروه تشکیل دانش می‌شود، (۱) سپس عناصر استراتژیک و ساختار شناسایی می‌شود و با استفاده از پرسشنامه مصاحبه مشاهده وضعیت دانش سازمان ارزیابی می‌شود؛ (۲) نیازهای دانشی تعیین گردیده؛ (۳) جریان‌های دانشی مشخص شده؛ (۴) موجودی دانش به دست آمده؛ (۵) اطلاعات به دست آمده در قالب نقشه دانش ارائه می‌گردد؛ (۶) نقاط ضعف و قوت و فرصت‌ها و تهدیدهای مراکز علمی شناسایی شده و برای رفع آن پیشنهادهایی به کارگروه ممیزی دانش ارائه می‌شود. تاج‌الدینی (۱۳۹۵) نیز در پژوهش خود با عنوان "آیا تبدیل علم به محصول در علوم انسانی محقق می‌شود"، به امکان‌سنجی تبدیل علم به محصول و تحقق فرایند ترجمان دانش در علوم انسانی کشور با بهره‌گیری از نظرات پژوهشگران شاخص علوم انسانی ایران و ارائه الگوی مناسب این حوزه پرداخت. یافته‌های بخش کمی این پژوهش بر معنی‌داری مؤلفه‌های یکی از مدل‌های استاندارد جهانی ترجمان دانش یعنی منبع، محتوا، زمینه، محیط و کاربران پژوهش در علوم انسانی کشور دلالت داشت و نشان‌دهنده تحقق ترجمان دانش در علوم انسانی با ۶۰/۲ درصد بود. نتایج حاکی از آن است که بخش کمی که دلالت بر معنی‌دار بودن فرایند ترجمان دانش در علوم انسانی داشت، با استفاده از رویکرد کیفی و انجام مصاحبه با پژوهشگران شاخص علوم انسانی ایران داده تجزیه و تحلیل شده و یافته‌های بخش کیفی این پژوهش منجر به ارائه الگوی هدفمند ترجمان دانش در علوم انسانی شد.

الوانی و دیگران (۱۳۹۶) مطالعه‌ای با عنوان "واکاوی موانع پیاده‌سازی موفق مدیریت دانش در دانشگاه‌ها" انجام دادند. این پژوهش بررسی و مطالعه موانع پیاده‌سازی مدیریت دانش در دانشگاه‌های منتخب استان قم است. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و روش آن توصیفی-پیمایشی بوده و با ابزار پرسشنامه به بررسی و شناسایی موانع پیاده‌سازی مدیریت دانش در جامعه هدف پرداخت. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها با به کارگیری آزمون تی تک نمونه نشان داد ساختار سازمانی و زیرساخت فناوری اطلاعات موانع پیاده‌سازی مدیریت دانش محسوب نمی‌شوند، اما منابع انسانی و عوامل مدیریتی مانع پیاده‌سازی موفق مدیریت دانش در دانشگاه‌ها هستند. در پایان، با توجه به نتایج پیشنهادهایی برای بهبود وضعیت موجود و رفع موانع پیاده‌سازی مدیریت دانش مطرح شد.

حجازی و همکاران (۱۳۹۷) در مطالعه خود با عنوان "واکاوی موانع کاربست موفق مدیریت دانش در دانشگاه‌ها (مطالعه موردی: دانشگاه فرهنگیان)" تلاش کردند موانع تسهیم اطلاعات و دانش در دانشگاه فرهنگیان را شناسایی کنند. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و روش آن توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش شامل کارکنان و اعضای هیات علمی پردیس‌های منتخب دانشگاه فرهنگیان است.

1. Ipe

2. Rowley

3. Adeinat

نتایج بررسی‌ها نشان داد چهار مانع کلی با عناوین ساختاری، مدیریتی، منابع انسانی و فناوری از کاربست موفق مدیریت دانش در دانشگاه فرهنگیان جلوگیری می‌کنند. بر اساس نتایج به دست آمده، منابع انسانی مانع پیاده‌سازی موفق مدیریت دانش در دانشگاه فرهنگیان است. همچنین زیرساخت فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، مدیریت، و ساختار سازمانی موانع پیاده‌سازی موفق مدیریت دانش در دانشگاه فرهنگیان هستند. تورو و جوشی^۱ (۲۰۱۳) مطالعه‌ای مشترکی با عنوان "مروری بر ادبیات در مورد مدیریت دانش با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش عالی" انجام دادند. پژوهشگران با انجام بررسی ادبیات و طبقه‌بندی مقالات از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۲، با هدف تعیین چگونگی توسعه فناوری‌ها و کاربردهای مدیریت دانش دست زدند. در این مقاله، دیدگاه سطح بالایی از مدیریت دانش با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش عالی ارائه شد. تجزیه و تحلیل انتقادی با مطالعه تلاش‌های صورت گرفته توسط متخصصان برای اجرای مدیریت دانش با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش عالی انجام می‌شود. نتایج نشان داد که ظهور فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در دهه گذشته زمینه‌های جدیدی در مدیریت دانش گشوده است که می‌تواند در برطرف کردن چالش‌های غالب مربوط به اشتراک، تبادل و انتشار دانش و فناوری‌ها در آموزش عالی نقش مهمی ایفا کند. راولی^۲ (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان "مدیریت دانش در مؤسسات آموزش عالی در موریس" به تحقیق در مورد مدیریت دانش در مؤسسات آموزش عالی با مطالعه فرایندهای آن، ایجاد دانش، اشتراک دانش و انتقال دانش پرداخت. همه مؤسسات در ایجاد دانش، اکتساب، اشتراک و انتقال دانش درگیر هستند. یافته‌ها نشان داد که دانش در جلسات دپارتمان و برنامه درسی، از طریق سمینارهای تحقیق سالانه و در طول کنفرانس‌ها و انتشارات در مجلات، در بین همسالان به اشتراک گذاشته می‌شود. همچنین انتقال دانش در صنعت از طریق مشاوره محدود به تعداد کمی از ادارات دولتی انجام می‌گیرد. الکردی، الحداداده و الدابی^۳ (۲۰۱۸) پژوهش مشترک خود با عنوان "اشتراک دانش در مؤسسات آموزش عالی: یک بررسی منظم" انجام دادند. آن‌ها پس از بررسی دقیق ادبیات موجود و با استفاده از بانک‌های اطلاعاتی پژوهشی مبتنی بر آکادمیک، در مجموع ۷۳ مقاله که در دهه‌های گذشته در مجلات همکار بررسی شده بود را مورد بررسی و تحلیل قرار دادند. یافته‌ها نشان داد که بررسی سیستماتیک اتخاذ شده نشان داد که در مقایسه دانش با سایر بخش‌ها، سهم بسزایی در درک دانش دانشکده‌ها وجود دارد. این بررسی چندین راه برای تحقیقات آینده از جمله جنبه‌های تکنولوژیکی، فرهنگی، سازمانی و رفتاری در سطوح مختلف فراهم کرد. این مقاله به تدوین استراتژی‌ها و برنامه‌های مناسب جهت ارتقاء تبادل دانش در بین دانشگاهیان و در نتیجه ارتقاء عملکرد مؤسسات و درک عوامل مؤثر بر شیوه‌های به اشتراک‌گذاری دانش در بین دانشگاهیان آنها کمک می‌کند. در این تحقیق سعی شده که بیشتر به بررسی نقش مدیریت دانش در محیط آموزشی پرداخته شود که در این امر با کمک پیشینه‌های داخلی و خارجی توانستیم مسیر راه را هموارتر کنیم.

روش پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ گردآوری از انواع پژوهش‌های توصیفی-پیمایشی است. روش پژوهش از نظر نحوه گردآوری داده‌ها میدانی می‌باشد. از آنجایی که در این پژوهش جهت تدوین مبانی، تعاریف و مفاهیم نظری از منابع قابل دسترس در کتب، مجلات علمی-پژوهشی و سایت‌های مرتبط استفاده شده است، روش پژوهش از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، کتابخانه‌ای نیز می‌باشد. در این پژوهش از پرسشنامه جهت سنجش مؤلفه‌های پژوهش استفاده شده است که بنا به شرایطی و در جهت بومی‌سازی سؤالات، محقق در آنها تغییراتی جهت قابلیت درک بیشتر پاسخ دهندگان، ایجاد کرده است. پرسشنامه‌ای که برای این پژوهش طراحی شده و به منظور بررسی فرضیه‌ها بکار رفته است پرسش‌نامه استاندارد مدیریت دانش نوناکا و تاکاچی (۱۹۹۵) که از چهار بعد اجتماعی سازی دانش، برون‌سازی دانش، ترکیب دانش و درونی‌سازی دانش ایجاد تشکیل شده است. پرسشنامه در پژوهش تبریزی (۱۳۹۷) اعتباریابی شده است استفاده گردید و پرسش‌نامه استاندارد فرهنگ سازمانی دنیسون (۲۰۰۰) استفاده شده است. برای بررسی متغیر فناوری

1. Toro & Joshi

2. Rewley

3. Al Kurdi, El – Haddadeh & Eldabi

از پرسش‌نامه استاندارد فناوری دیویس استفاده نموده‌ایم. همچنین از پرسشنامه مدیریت عملکرد توسط مقیمی و رمضان (۱۳۹۰) و پرسش‌نامه استاندارد راهبرد محیط آموزش عالی کتن (۲۰۰۶) استفاده نموده‌ایم. نرم‌افزار آماری این پژوهش لیزرل می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش کارکنان دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر می‌باشد که بر اساس آمار دریافتی از واحد منابع انسانی در سال ۱۴۰۱ صرفاً در استان بوشهر تعداد جامعه آماری مورد مطالعه از قبیل معاونین، مدیران ارشد و میانی و کارمندان تعداد ۱۶۷ نفر می‌باشد که به علت محدود بودن جامعه آماری همه اعضا مورد مطالعه قرار گرفتند. با توجه به اینکه در مرحله جمع‌آوری اطلاعات برخی از پرسشنامه‌ها به طور کامل تکمیل نگردیده و برخی نیز برگشت داده نشد لذا در نهایت از ۱۲۸ پرسشنامه جمع‌آوری شده برای تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیات پژوهش استفاده گردید. نرخ بازگشت پرسشنامه‌ها برابر ۷۶٪ بوده که به صورت زیر محاسبه گردید:

$$\text{نرخ برگشت پرسشنامه} = \frac{\text{تعداد پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده}}{\text{تعداد پرسشنامه‌های توزیع شده}} = \frac{128}{167} = 76\%$$

تجزیه و تحلیل داده‌ها برای بررسی صحت و سقم فرضیات برای هر نوع تحقیق از اهمیت خاصی برخوردار است. در این قسمت ابتدا آمار توصیفی مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان (افراد نمونه) و همچنین وضعیت متغیرهای تحقیق با به کارگیری جداول و نمودارها به نمایش گذاشته شده و در ادامه برای پاسخگویی به سؤالات پژوهش و نتیجه‌گیری از روش‌های آماری استفاده می‌گردد. روش‌های آماری در این تحقیق شامل موارد زیر می‌باشد:

۱. آمار توصیفی: شامل بررسی توصیفی متغیرهای تحقیق و جمعیت شناختی افراد پاسخ‌دهنده؛
۲. آزمون KS جهت سنجش نرمال بودن متغیرهای تحقیق؛
۳. آزمون بارتلت و KMO جهت بررسی کفایت داده‌ها برای انجام تحلیل عاملی تأییدی؛
۴. تحلیل عاملی تأییدی متغیرهای تحقیق؛
۵. مدل‌های اندازه‌گیری (جهت سنجش بارهای عاملی، روایی همگرا و واگرا، پایایی ترکیبی و کرونباخ)؛
۶. مدل ساختاری (جهت سنجش روابط بین متغیرهای مکنون تحقیق).

فرضیه‌های پژوهش عبارتند از

- مدیریت دانش با نقش میانجی فرهنگ سازمانی بر روی راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر تأثیر دارد.
- مدیریت دانش با نقش میانجی فناوری بر روی راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر تأثیر دارد.
- مدیریت دانش با نقش میانجی مدیریت عملکرد بر روی راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر تأثیر دارد.

یافته‌ها

بررسی وضعیت جمعیت شناختی پاسخگویان در نمونه آماری در جدول ۱ ارائه می‌شود.

جدول ۱. بررسی وضعیت جنسیت در نمونه آماری

جنسیت	تعداد	درصد فراوانی	تجمعی درصد فراوانی
زن	۴۰	۳۲	۳۲
مرد	۸۸	۶۸	۱۰۰
کل	۱۲۸	۱۰۰	

با توجه به جدول شماره ۱ می توان بیان نمود که بیشترین پاسخ دهندگان را مردان تشکیل می دادند. در این قسمت با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف به بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق پرداخته شده است. H_0 : داده ها از توزیع نرمال پیروی می کنند. H_1 : داده ها از توزیع نرمال پیروی نمی کنند.

با توجه به جدول شماره ۲ می توان بیان نمود از آن جایی که سطح معنی داری کلیه شاخص ها بیشتر از معیار $0/05$ می باشند، توزیع این شاخص ها نرمال می باشد.

جدول ۲. بررسی وضعیت توزیع متغیرها با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف با spss20

متغیرها	سطح معنی داری	نتیجه آزمون
مدیریت دانش	۰/۰۸۳	نرمال
فرهنگ سازمانی	۰/۰۹۶	نرمال
فناوری	۰/۱۱۵	نرمال
عملکرد	۰/۱۰۶	نرمال
راهبرد محیط آموزش عالی	۰/۰۸۴	نرمال

با توجه به جدول شماره ۲ از آن جایی که سطح معناداری کلیه متغیرهای تحقیق بیش از $0/05$ می باشد بنابراین فرض صفر مورد تأیید قرار می گیرد.

از آزمون KMO که شاخص کفایت نمونه برداری نامیده می شود استفاده گردید که این شاخص مقادیر همبستگی مشاهده شده را با همبستگی جزئی مقایسه می کند. وقتی مقدار KMO بزرگ تر از $0/6$ باشد، به راحتی می توان تحلیل عاملی نمود. هر چه این مقدار بیشتر باشد مناسب و کفایت نمونه برداری بیشتر خواهد بود. در انجام تحلیل عاملی، ابتدا باید از این مسئله اطمینان حاصل شود که می توان داده های موجود را برای تحلیل مورد استفاده قرار داد. به عبارت دیگر، آیا تعداد داده های مورد نظر برای تحلیل عاملی مناسب هستند یا خیر؟ بدین منظور شاخص KMO و آزمون بارتلت استفاده می شود (مؤمنی و فعال قیومی، ۱۳۹۲). طبق آنچه گفته شد، عدد آزمون KMO بدست آمده $0/935$ و سطح معناداری آزمون بارتلت نیز بایستی کمتر از $0/05$ باشد که در این مرحله عدد معناداری صفر بدست آمده است.

جدول ۳. نتایج آزمون بارتلت و KMO

آزمون کفایت نمونه کیسر مییر و الکین ^۱	۰/۹۳۵
کای دو ^۲	۷۶۷۵/۸۳۴
درجه آزادی	۴۰۶
عدد معناداری	۰.۰۰۰

در این پژوهش مقدار شاخص KMO برابر با $0/935$ است (نزدیک به یک) تعداد نمونه (تعداد پاسخ دهندگان) برای تحلیل عاملی کافی است و کفایت نمونه گیری برای انجام تحلیل عاملی وجود دارد و همچنین سطح معنی داری آماره بارتلت برابر با صفر و کمتر از $0/05$ است که نشان می دهد تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار و مدل عاملی مناسب است.

¹. Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy

². Approx. Chi-Square

مدلسازی معادلات ساختاری

در این بخش از تحقیق هدف اصلی محقق بررسی ارتباط بین متغیرهای تحقیق می‌باشد. اما در ابتدا باید وضعیت متغیرهای تحقیق مورد ارزیابی قرار گیرد و سپس برازش مرتبط با مدل‌های هر یک از متغیرها ارزیابی شود. همان‌طور که در فصل قبل نیز اشاره شد، تعداد ۱۶۸ پرسشنامه اعضای جامعه آماری توزیع گردید. در بررسی برازش مدل‌ها شاخص‌های مختلفی ارائه شده است که معروفترین این شاخص‌ها در قالب CFI, AGFI, GFI, RMSEA, CMIN/df معرفی شده است. هر یک از این شاخص‌ها معرف بخشی از برازش مدل می‌باشد و اعداد مورد قبول برای هر شاخص متفاوت می‌باشد. جدول شماره ۴ نشان‌دهنده مقدار قابل قبول برای هر شاخص می‌باشد (هومن، ۱۳۹۰).

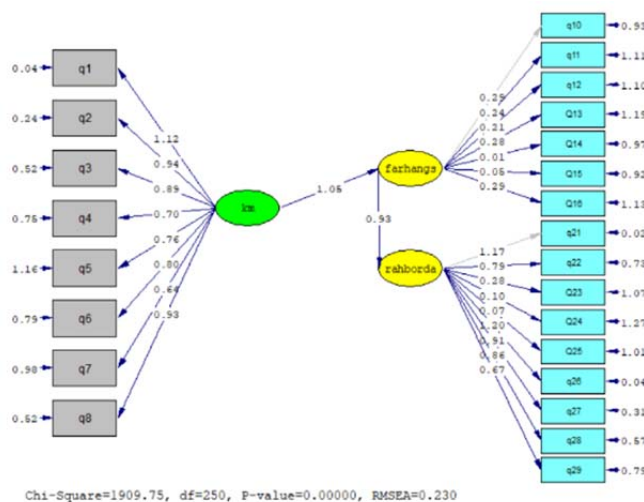
جدول ۴. مقادیر قابل قبول شاخص‌های برازش مدل

شاخص	مقدار قابل قبول
GFI	GFI>90%
AGFI	AGFI>90%
CFI	0.90<CFI<1
CMIN/df	مقدار کمتر از ۳
RMSEA	RMSEA<0.1

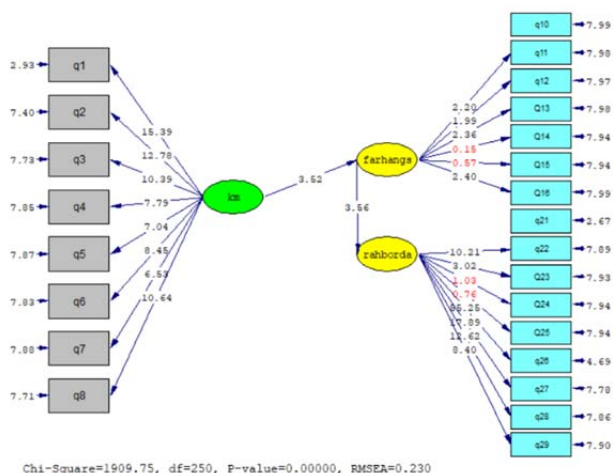
تمامی شاخص‌های بالا به معنی شاخص‌های برازش می‌باشد که در همگی این شاخص‌ها مقادیر کای دو مورد استفاده قرار گرفته است. با توجه به جدول شماره ۴ در صورتی که مقادیر محاسبه شده برای شاخص‌های مورد ارزیابی در حد قابل قبول باشد برازش مدل تأیید می‌شود و در غیر این صورت می‌بایست مدل مورد ارزیابی مجدد قرار گیرد تا عامل بر هم زنده برازش مدل شناسایی و حذف یا اضافه شود. در نهایت پس از تأیید مدل نهایی با استفاده از تحلیل مسیر روابط بین متغیرهای تحقیق مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

رگرسیون تحلیل عاملی تأییدی برای فرضیه‌ها

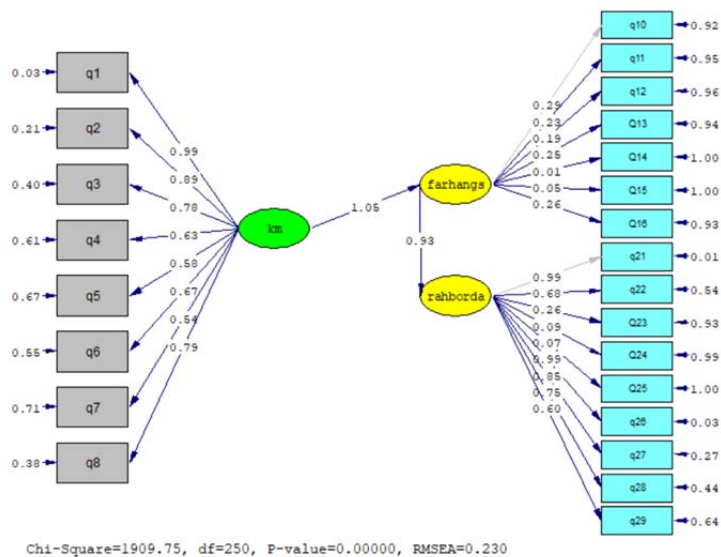
- رگرسیون تحلیل عاملی تأییدی برای فرضیه اول



شکل ۱. رگرسیون تحلیل عاملی تأییدی برای فرضیه اول



شکل ۲. مدل معادلات ساختاری پژوهش در حالت T-value برای فرضیه اول



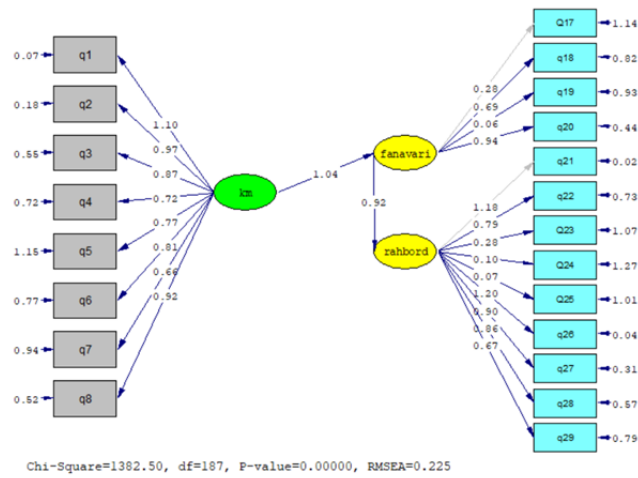
شکل ۳. مدل معادلات ساختاری پژوهش در حالت standard solution برای فرضیه اول

جدول ۵. رگرسیون تحلیل عاملی تأییدی برای فرضیه اول

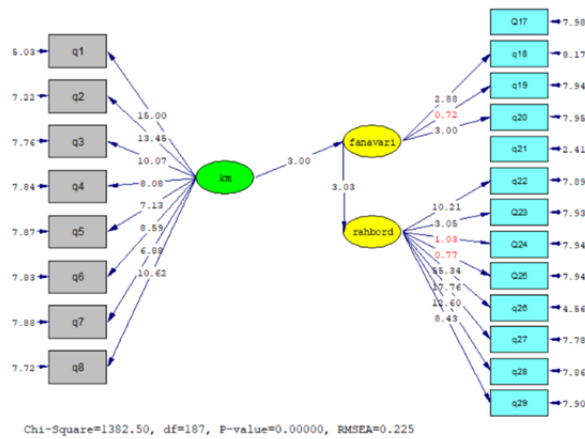
نتیجه	عدد معناداری (T-value)	ضریب مسیر (ضریب استاندارد)	متغیر وابسته	متغیر میانجی	متغیر مستقل	فرضیه
تأیید	۳/۵۲	۱/۰۵	راهبرد محیط آموزش عالی	فرهنگ سازمانی	مدیریت دانش	۱

مدیریت دانش با نقش میانجی فرهنگ سازمانی بر روی راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر تأثیر با ضریب استاندارد ۱/۰۵ و عدد معناداری ۳/۵۲ مورد تأیید است.

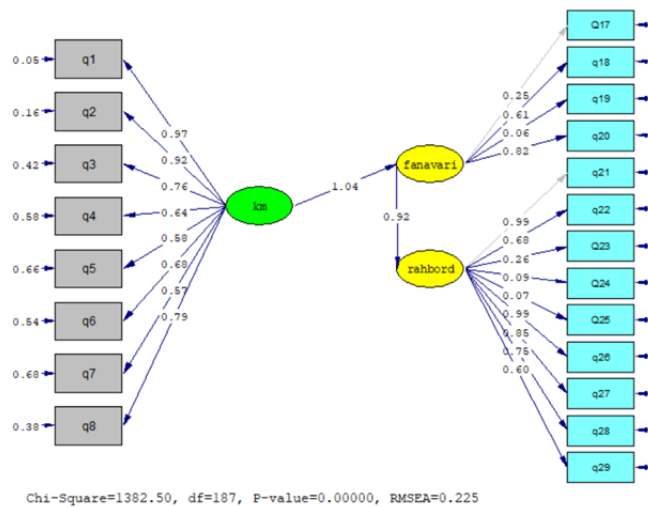
رگرسیون تحلیل عاملی تأییدی برای فرضیه دوم



شکل ۴. رگرسیون تحلیل عاملی تأییدی برای فرضیه دوم



شکل ۵. مدل معادلات ساختاری پژوهش در حالت T-value برای فرضیه دوم



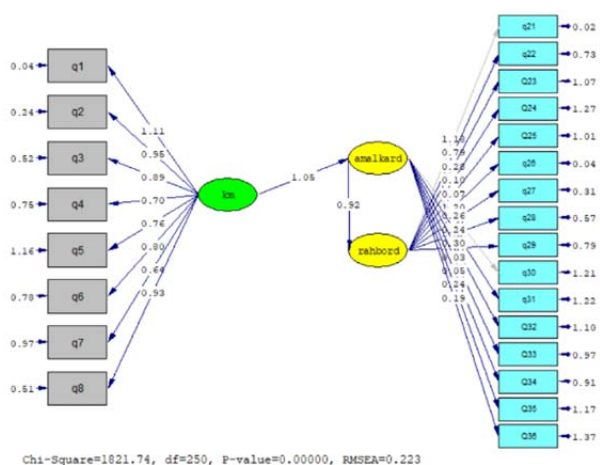
شکل ۶. مدل معادلات ساختاری پژوهش در حالت standard solution برای فرضیه دوم

جدول ۶. رگرسیون تحلیل عاملی تأییدی برای فرضیه دوم تحقیق

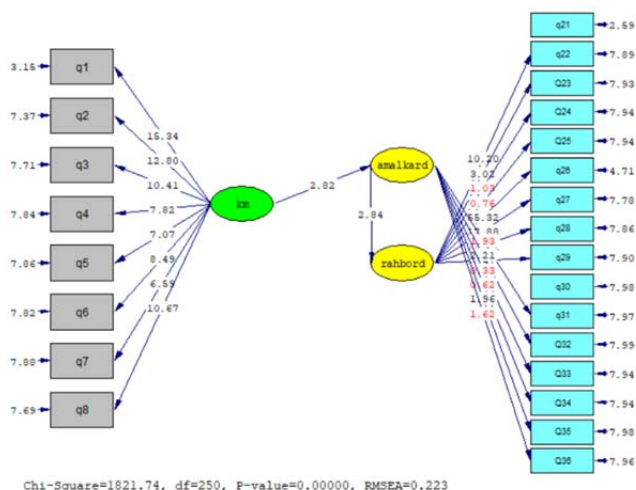
فرضیه	متغیر مستقل	متغیر میانجی	متغیر وابسته	ضریب مسیر (ضریب استاندارد)	عدد معناداری (T-value)	نتیجه
۱	مدیریت دانش با نقش میانجی بر روی	فناوری	راهبرد محیط آموزش عالی	۱/۰۴	۳/۰۵	تأیید

مدیریت دانش با نقش میانجی فناوری بر روی راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر با ضریب مسیر ۱/۴۰ و عدد معنادار ۳/۵۰ مورد تأیید است.

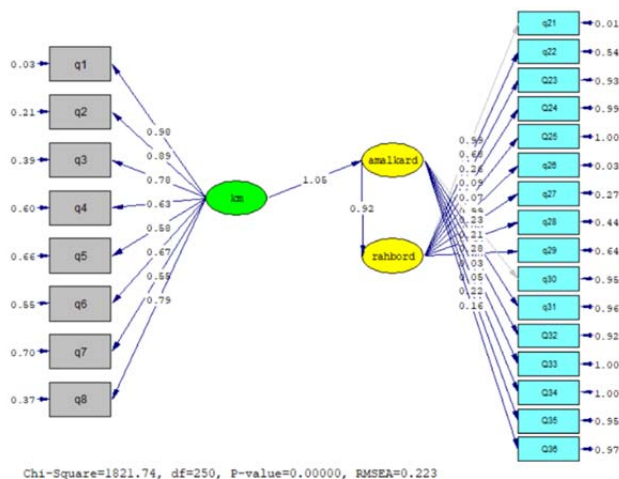
رگرسیون تحلیل عاملی تأییدی برای فرضیه سوم



شکل ۷. رگرسیون تحلیل عاملی تأییدی برای فرضیه سوم



شکل ۸. مدل معادلات ساختاری پژوهش در حالت T-value برای فرضیه سوم



شکل ۹. مدل معادلات ساختاری پژوهش در حالت standard solution برای فرضیه سوم

جدول ۷. رگرسیون تحلیل عاملی تأییدی برای فرضیه سوم تحقیق

فرضیه	متغیر مستقل	متغیر میانجی	متغیر وابسته	ضریب مسیر (ضریب استاندارد)	عدد معناداری (T-value)	نتیجه
۳	مدیریت دانش با نقش میانجی بر روی	مدیریت عملکرد	راهبرد محیط آموزش عالی	۱/۰۵	۲/۸۲	تأیید

مدیریت دانش با نقش میانجی مدیریت عملکرد بر روی راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر با ضریب مسیر ۱/۵۰ و عدد معناداری ۲/۸۲ مورد تأیید است.

بحث و نتیجه‌گیری

مجموعه‌ای از دانش‌های نهفته یا آشکار مجزا، تا زمانی که به یک مجموعه قابل ارائه نشود، قابل تنظیم و توزیع در سازمان و ایجاد دانش جدید نخواهد بود. در همین راستا است که هیسینگ (۲۰۰۹) ایجاد دانش سازمانی را نیازمند تعامل مداوم بین حالت‌های مختلف دانش می‌داند. بکارگیری استانداردهای مشخص برای ارائه دانش می‌تواند به تحقق هر چه اثر بخش‌تر مدیریت دانش در سازمان کمک کند. از سوی دیگر دانشگاه‌ها نقش اساسی در اشاعه و انتشار دانش به دانشجویان و خبرگان آینده دارند و می‌توانند ضمن بکارگیری شیوه‌های استاندارد در آموزش و پژوهش، مدیران آینده را نیز برای ارائه دانش در سازمان‌ها آماده سازند. ارائه دانش مؤلفه‌ای است که اگر چه در تمام گروه‌های آموزشی مشاهده شده است اما از حداقل فراوانی برخوردار است و پس از مؤلفه حفاظت از دانش دارای کمترین میزان توجه در گروه‌های آموزشی است. مؤلفه اشتراک دانش در میان مؤلفه‌های مدیریت دانش پیشگام است. صرفه نظر از رشته‌های مدیریت و علوم حوزه‌ای که در تمام مؤلفه‌های دارای رتبه‌های نخست هستند، سایر رشته‌ها نیز به این مؤلفه اهمیت داده و آنرا در دروس تخصصی و منابع درسی خود لحاظ کرده‌اند. بنابراین آموزش عالی یکی از مهمترین خاستگاه‌های اشتراک دانش هستند. آموزش عالی ضمن تشویق به اشتراک، انتقال و تسهیم دانش، لازم است زمینه‌های خلق/شناسایی و تغییر دانش را نیز فراهم می‌آورند. اشتراک دانش عنصر کلیدی برنامه‌های مدیریت دانش کارآمد و مؤثر است. اشتراک دانش از جمله مسائلی است که سازمان‌ها همواره با آن مواجه هستند و این در راستای تأیید نظر روولی (۲۰۱۸) است که همه مؤسسات در ایجاد دانش، اکتساب، اشتراک و انتقال دانش درگیر هستند. بنابراین ضرورت دارد

آموزش عالی برای آموزش متخصصان آینده، در معرفی و آشنایی با عواملی که بر اشتراک گذاری دانش تأثیرگذار است و یا مانعی برای آن محسوب می‌شود، مؤثر عمل کنند.

از سوی دیگر در دسترس گذاشتن دانش نمی‌تواند تضمینی برای استفاده از آن باشد. از این رو در این پژوهش مؤلفه کاربست دانش رتبه دوم را کسب کرد. کاربست دانش مؤلفه‌ای است که مورد توجه تمام گروه‌های آموزشی قرار دارد و در برنامه‌های درسی و منابع درسی پیشنهاد شده است. آموزش عالی می‌تواند با ارائه الگوهای جدید دانش و سنجش و ارزیابی دانش، که پیش شرط لازم برای کاربست موفق دانش است، زمینه‌ساز کاربست دانش باشند. مؤلفه کاربست دانش یکی از مهمترین مؤلفه‌هایی است که باید در آموزش عالی به منظور تبدیل دانش تئوری و به دانش عملی مورد توجه قرار گیرد. امروزه مدیریت و توسعه دانش، از اهداف سازمان‌های بزرگ به شمار می‌رود. ایجاد ارتباط اثربخش میان دانش تئوری و عملی می‌تواند منجر به توسعه دانش شود. توسعه دانش از طریق کاربردی سازی دانش تئوری و به روز رسانی آن حاصل می‌شود. هنگامی که دانش بتواند در محیطی پویا و فعال، بر نقش ویژه هر کاربر در سازمان مؤثر باشد تا کاربر بتواند به گونه‌ای شایسته، علائق و انگیزه‌های لازم را در محیط خود احساس و اجرا نماید، توسعه دانش تحقق یافته است. اگر چه مؤلفه توسعه دانش نیز نسبت به سایر مؤلفه‌ها در این پژوهش از فراوانی کمی برخوردار است اما در تمام گروه‌های آموزشی به استثنای گروه فلسفه دین و کلام جدید پیش بینی و لحاظ شده‌اند. به نظر می‌رسد لازم است آموزش عالی بر این مؤلفه نیز تمرکز و تأکید بیشتری داشته باشد. دانش همواره به شکل اولیه آن قابل استفاده نیست و کاربست آن، نیازمند ایجاد تغییر در دانش است. تغییر دانش یک فرآیند متقاطع متقابل بین دانش صریح و ضمنی است که منجر به قابل فهم سازی و ایجاد دانش جدید می‌شود. دانش جدید نیز می‌تواند بر حسب نیاز بومی سازی شده و منجر به تصمیم‌گیری اثر بخش و حل مسئله شود. خوشبختانه در تمام گروه‌های آموزشی، آموزه‌های لازم برای تغییر دانش در برنامه‌های درسی و منابع درسی لحاظ شده است. پژوهش البسی و سنگیزاغلو (۲۰۱۸) نیز آنرا تأیید کرده است. بدون ایجاد تغییر در دانش و اطلاعات دریافتی، خلق و ایجاد دانش امکانپذیر نخواهد بود. از این رو تغییر دانش به عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی مدیریت دانش مطرح است. پژوهش حسن‌زاده (۱۳۸۴) در تأیید این مسئله است. مدیریت دانش ارتقای یک رویکرد جامع برای شناسایی، تسخیر، بازیافتن، اشتراک و ارزشیابی، سرمایه اطلاعاتی سازمان‌هاست. از آنجا که امروزه حفظ دانش در سازمان‌ها به یکی از اساسی‌ترین دغدغه تبدیل شده است. بکارگیری متخصصانی که به اهمیت این مسئله آگاه باشند بسیار حائز اهمیت است. جذب دانش این افراد در قالب استراتژی‌های حفظ و ضبط دائمی دانش و با رویکردی سیستمی میسر است. رسولی و همکاران (۱۳۹۵) نیز در همین راستا معتقد هستند که باید اشتراک و حفظ دانش در قالب روش‌ها و فرآیندهایی سیستماتیک (سیستمی) صورت‌پذیرند تا بتوان شاهد اثربخشی آنها بوده و با شناخت بهتری از اجزا و روابط آنها سیستم حفظ دانش را استقرار داد. مؤلفه حفاظت از دانش در این پژوهش از کمترین میزان فراوانی و توجه برخوردار است.

پژوهش حاضر به بررسی نقش مدیریت دانش در راهبرد محیط آموزش عالی (مطالعه موردی دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر) پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان داد که مدیریت دانش با نقش میانجی فرهنگ سازمانی بر روی راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه پیام نور بوشهر تأثیر دارد. از این رو می‌توان بیان کرد که با توجه وجود تأثیر مدیریت دانش با نقش میانجی فرهنگ سازمانی بر روی راهبرد محیط آموزش عالی تأیید شد، مدیران ارشد دانشگاه‌های پیام نور استان بوشهر بایستی در تصمیم‌گیری‌های کلان سازمان تا مشخص شدن تأثیر فرهنگ سازمانی بر روی زیر مؤلفه‌های مدیریت دانش سیاست احتیاطی داشته باشند چرا که فرهنگ سازمانی دارای زیر مؤلفه‌هایی با ساختار متفاوت می‌باشند و نیازمند بررسی این امر با کمک راهبرد محیط آموزش عالی سازمان می‌باشیم و لذا پیشنهاد می‌گردد جهت رسیدن به پویایی علمی در سازمان و نهایتاً بقای سازمان، سازمان نیازمند تشکیل کارگروه‌های مدیریتی با رویکرد دانش و تطبیق دانش روز در سازمان می‌باشد که طبیعتاً این امر باعث کاهش هزینه، بهبود کیفیت خدمات، بهبود انعطاف پذیری، بهبود عملکرد تحویل خواهد گردید.

همچنین نتایج تحقیق نشان می‌دهد که مدیریت دانش با نقش میانجی فناوری بر روی راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه پیام نور بوشهر تأثیر دارد. با توجه به تأثیر مدیریت دانش نقش میانجی فناوری بر روی راهبرد محیط آموزش عالی، پیشنهاد می‌گردد تا در بخش‌های مختلف سازمان از جنبه بخش‌های فناوری سیاست‌هایی توأم با دوره‌های آموزشی جهت نهادینه کردن مدیریت دانش و پویایی آن تشکیل گردد.

از دیگر نتایج این پژوهش این است که مدیریت دانش با نقش میانجی مدیریت عملکرد بر روی راهبرد محیط آموزش عالی دانشگاه پیام نور بوشهر تأثیر دارد. با توجه به فرضیه سوم پیشنهاد می‌گردد: مدیران ارشد سازمان مؤلفه‌ها و استراتژی‌های کاهش هزینه، استراتژی‌هایی برای بهبود کیفیت خدمات، بهبود انعطاف‌پذیری، بهبود عملکرد تحویل و استراتژی‌های کاهش ضایعات را جهت بهبود عملکرد سازمان نیز تا مشخص شدن تأثیر مدیریت دانش بر روی زیر مؤلفه‌های عملکرد مد نظر داشته باشند.

پیشنهادها بر گرفته از پژوهش عبارتند از:

۱. برای نهادینه سازی مدیریت دانش در آموزش عالی در تهیه برنامه‌های آموزشی استفاده شود.
۲. برای نهادینه سازی مدیریت دانش در آموزش عالی در تهیه برنامه‌های درسی از استراتژی واحد استفاده شود.
۳. برای تعیین معیارهای لازم برای تربیت نخبگان آینده با تأکید بر برنامه‌های درسی و تهیه و معرفی منابع لازم، مؤلفه‌های مدیریت دانش مدنظر قرار گیرد.
۴. آموزش عالی نقش و اهمیت اجرای موفق مدیریت دانش در توسعه پایدار را سرفصل‌های درسی، مورد توجه بیشتر قرار دهد.

منابع

- اخوان، آ.، اولیا، م.ص.، و جعفری، م. (۱۳۹۱). ارائه مدلی جهت بررسی تأثیر راهبردهای مدیریت دانش بر عملکرد دانشگاه‌ها. *فصلنامه انجمن علوم مدیریت ایران*، ۷(۲۷)، ۱۱۵-۱۴۶.
- رکنی جو، م.، جعفری، م.ب.، یزدانی، ح.ر. و الوانی، م. (۱۳۹۶). واکاوی موانع پیاده‌سازی موفق مدیریت دانش در دانشگاه‌ها. *مدیریت فرهنگ سازمانی*، ۱۵(۲)، ۴۶۴-۴۴۵.
- امینی، م.، رحیمی، ح.، و خدابخشی، ح.ر. (۱۳۹۷). ارزیابی مقایسه‌ای کیفیت عناصر برنامه درسی در رشته علوم تربیتی. *راهبرد توسعه در آموزش پزشکی*، ۵(۲)، ۱۲-۱.
- پورمنصوری، ر.، رهنمائی، م. و بدیع زاده، ع. (۱۳۹۴). حاکمیت مدیریت دانش: مکانیزم هدایت و کنترل برنامه‌های مدیریت دانش. *هفتمین کنفرانس ملی و اولین کنفرانس بین‌المللی مدیریت دانش*، تهران.
- حجازی، ا.، و نظرپوری، ا. (۱۳۹۷). واکاوی موانع کاربست موفق مدیریت دانش در دانشگاه‌ها (مطالعه موردی: دانشگاه فرهنگیان). *مدیریت برآموزش سازمان‌ها*، ۷(۱)، ۱۶۹-۲۳۰.
- حسن زاده، م. (۱۳۸۴). مدیریت اطلاعات و مدیریت دانش. *اطلاع‌شناسی*، ۳(۱۰ و ۹)، ۲۲-۷.
- رسولی، م.، دارایی، م.ر. و اسدی، ح. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر چرخه مدیریت دانش بر بهبود عملکرد کارکنان شرکت توانیر. [پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور استان تهران مرکز پیام نور تهران غرب].
- طاهرزاده، ف.، و موسویان، م. (۱۳۹۹). اهمیت و نقش مدیریت دانش در آموزش عالی (مطالعه موردی: دانشکده‌ی مدیریت دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات). *جهان‌نویز*، ۳(۱۰)، ۱۶۷-۱۵۴.
- کیاکجوری، د.، امیری لرگانی، ب. و کوزه گر، ا. (۱۳۹۱). بررسی نقش مدیریت دانش در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی. *اولین همایش منطقه‌ای پژوهش‌ها و راه‌کارهای نوین در حسابداری و مدیریت*، تنکابن.
- مهدی پور، ن. و سلطانی، ا. (۱۳۹۴). کاربست مؤلفه‌های کاربردی، ملی، جهانی، نظری و ساخت برنامه درسی در برنامه‌های درسی علوم انسانی از دیدگاه اعضای هیات علمی (مورد: دانشگاه شهید باهنر کرمان). *پژوهش‌های برنامه درسی*، ۵(۲)، ۷۱-۴۷.
- محمدزاده روشتی، ز. (۱۳۹۹). *شناسایی مؤلفه‌های مدیریت دانش مؤثر بر استارت‌آپ‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی و ارائه مدل*. [رساله دوره دکتری. دانشگاه آزاد اسلامی].
- محمدی، ل. و علیپور حافظی، م. (۱۳۹۴). مدل ممیزی دانش برای مراکز علمی ایران. *مطالعات دانش‌شناسی*، ۲(۵)، ۱۲۵-۱۰۷.

محمدی، م. و پناهی، س. (۱۳۹۸). تحلیل منابع سرفصل‌های کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران (مطالعات کتابخانه‌های عمومی، مدیریت کتابخانه‌های دانشگاهی و مدیریت کتابخانه‌های دیجیتال). *مطالعات کتابداری و اطلاع‌رسانی شهید چمران اهواز*، ۲۶(۲)، ۸۴-۵۹.

محمودی، ف. و مهرمحمدی، م. (۱۳۹۹). وارونگی: رویکردی نوین به طراحی برنامه درسی معطوف به تربیت حرف‌های (با تاکید بر علوم تربیتی). *مطالعات برنامه درسی آموزش عالی*، ۶(۶)، ۱۷۷-۱۴۱.

- Akavan, A., Olea, M. S., & Jafari, M. (2011). Presenting a model to investigate the impact of knowledge management strategies on the performance of universities. *Quarterly Journal of Iranian Society of Management Sciences*, 7(27), 115-146. [In Persian].
- Al-Kurdi, O., El-Haddadeh, R., & Eldabi, T. (2018). Knowledge sharing in higher education institutions: a systematic review. *Journal of Enterprise Information Management*, 31(2), 226-246.
- Allen, I. Elaine & Seaman, Jeff (2014). *Opening the Curriculum: Open Educational Resources in U.S. Higher Education*. Babson Survey Research Group.
- Amini, M., Rahimi, H., & Khodabakhshi, H. (2017). Comparative evaluation of the quality of curriculum elements in the field of educational sciences. *Development Strategy In Medical Education*, 5(2), 1-12. [In Persian]
- Božič, K., & Dimovski, V. (2019). Business intelligence and analytics for value creation: The role of absorptive capacity. *International journal of information management*, 46, 93-103.
- Hadar, Linor L. (2017). *Opportunities to learn: Mathematics textbooks and students' achievements*. Studies in Educational Evaluation.
- Hassanzadeh, M. (1384). Information management and knowledge management. *Informatics*, 3(9,10), 7-22. [In persian]
- Heisig, P., Mertins, K., & Vorbeck, J. (2009). Concepts and best practices in Europe. 2nd ed., Springer-Verlog, Berlin Heidelberg.
- Hejazi, Asad; Nazarpouri, Amirhosheng (2017). Examining the obstacles to the successful implementation of knowledge management in universities (case study: Farhangian University). *Management of organization training*, 7(1), 230-169 [In persian].
- Kiakjuri, D., Amiri L., Behnaz & Kozegar, A. (2013) Investigating the role of knowledge management in universities and higher education institutions. *The first regional conference on new researches and solutions in accounting and management*, Tonkabon. [In persian].
- Laal, M. (2011). Knowledge management in higher education. *Procedia Computer Science*, 3, 544-549.
- Mehdipour, N., & Soltani, A. (2014). Application of practical, national, global, theoretical components and curriculum development in humanities curricula from the point of view of faculty members (Case: Shahid Bahonar University, Kerman). *Curriculum research*, 5(2), 47-71. [In persian].
- Mohammadzadeh Roshti, Z. (2019). Identifying the knowledge management components effective on information science and epistemology startups and presenting the model. [PhD dissertation. Islamic Azad university]. [In persian].
- Mohammadi, L., & Alipour Hafezi, M. (2014). Knowledge audit model for Iranian scientific centers. *Scientific studies*, 2(5), 107-125. [In persian]
- Mohammadi, M. & Panahi, S. (2018). Analyzing the sources of Iran's master's degree in information science and epistemology (public library studies, university library management and digital library management). *Library studies and information. Martyr Chamran Ahvaz*, 26(2), 59-84. [In persian].
- Mahmoudi, F. & Mehromhamadi, M. (2019). Inversion: a new approach to curriculum design aimed at vocational training (with an emphasis on educational sciences). *Higher Education Curriculum Studies*, 6, 177-141. [In persian].
- Nonaka, I. & Hirotaka, T. (1995). *The knowledge-creating company: how japanies companies creat the dyhamics of ihnovation*. Oxford University Press.
- Pourmansouri, R., Rahnamaiyan, M. & Badiazadeh, A. (2014) Governance of Knowledge Management: Guidance and Control Mechanism of Knowledge Management Programs. *7th National Conference and 1st International Conference on Knowledge Management*, Tehran. [In persian].
- Rasouli, M., Chaina, M. & Asadi, H. (2015). Investigating the effect of the knowledge management cycle on improving the performance of Tavanir company employees. [Dissertation, Payam Noor University, Tehran Province, Payam Noor Center, West Tehran]. [In persian].
- Ramísio, Paulo J., et al (2019). Sustainability Strategy in Higher Education Institutions: Lessons learned from a nine-year case study. *Journal of Cleaner Production*, 22(10), 300-309.
- Ramjeawon, Poonam V. & Rowley, J. (2017). Knowledge Management in Higher Education Institutions in Mauritius. *International Journal of Educational Management*. Emerald.
- Ransome, J. & Newton, P. M. (2017). *Are we educating educators about academic integrity? A study of UK higher education textbooks*. Assessment & evAluAtion in HigHer education.
- Rowley, J. (2018). Knowledge management in higher education institutions in Mauritius. *International Journal of Educational Management*, (10).

- Saffar, N., & Obeidat, A. (2020). The effect of total quality management practices on employee performance: The moderating role of knowledge sharing. *Management Science Letters*, 10(1), 77-90
- Shahjahan, R. A., Sonneveldt, E. L., Estera, A. L., & Bae, S. (2020). Emoscapes and commercial university rankers: the role of affect in global higher education policy. *Critical Studies in Education*, 1-16.
- Ipe, M. (2003). Knowledge sharing in organizations: A conceptual framework. *Human Resource Development Review*, 2(4), 337-359.
- Taherzadeh, F. & Mousavian, M. M. (2019) The importance and role of knowledge management in higher education (case study: Faculty of Management, Azad University, Research Sciences Unit), *Jahan Novin*, 3(10), 154-167. [In persian].
- Toro, Ulka, J. & Milind J. (2013). A review of literature on knowledge management using ict in higher education. *Computer Technology & Applications*, 4 (1), 62-67.